СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 167. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця 21 липня 1933. VOL. XLI. No. 167. Jersey City, N. J., Friday, July 21, 1933. THREE CENTS.

ПРАЦІ НАД ЗАГАЛЬНИМ КОДЕКСОМ

УРЯД ОБІЦЮЄ СКОРЕ ВИКІНЧЕННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Уряд прикладає усіх старань, щоби виробити один загальний кодекс для всіх тих ділянок промислу, які не є обняті спеціяльними кодексами.

Джансон, директор Оживлення Промислу, обіцює викінчити роботу до двох діб.

В основу цього кодексу ляже загальна політика уряду заводити скорочення дня праці та підвищення заплати.

РОБІТНИКИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ КОДЕКСУ.

ВАШИНҐТОН. — Протести робітників і робітничих організацій проти кодексів ріжних ділянок промислу множаться.

До гострої виміни поглядів між представниками підприємців та представниками робітників прийшло на переслуханню в справі кодексу для електричного промислу. Уряд старається вирітнати ріжниці, але це йому покищо не повелось.

Таксамо поважні ріжниці зайшли між підприємцями й робітниками в промислі будови кораблів. Підприємці хотіли би встановити довготу робучого тижня на 40 годин, а робітники думають, що 34 годин повинні бути максимом праці.

Цікава ситуація виринає на конференції, що має встановити кодекс для жіночого кравецтва. Підприємці та великі посередники вже виготовили проєкт кодексу, який вони предкладають урядови на конференції. Представники „Лейдіс Гармент Воркерс Юніон" виробили противний проєкт та добиваються його приняття конференцією. Юнія хоче встановлення 30-годинної норми праці.

ЗА ВЖИВАННЯ ҐАЗУ В СТРАЙКУ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Депутати шерифа вживали проти страйкуючих робітників панчохових фабрик у Ленсдейл слізного ґазу. Ґубернатор стейту Піншо розвів у цій справі слідство й дав за це поліції догану.

Страйк фабрик, що виробляють панчохи, обхопив далеко від себе розкинені місцевости. 35,000 робітників мають страйкувати в цьому одному промислі.

Заряд одної фабрики вислав до президента Рузвелта телеґраму з протестом проти вмішування в страйк пані Піншо, жінки стейтового ґубернатора. Коли цю телеґраму показали пані Піншов, вона її висміяла, а потім узяла участь у поході страйкарів у Лібанові.

„СУХІ" ЗАНЕПОКОЄНІ ВИБОРАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Серед провідників „сухих" панує велике занепокоєння зприводу висліду виборів у Алябамі й Арkензо. Аж тепер вони представляють собі можливість знесення прогибіції.

Тому вони постановили давати набудуче кращий відпір противникам. На найблизшу будучність сконцентрують вони свої сили на Канзас, Мейн, Оклагому й Тексас.

Тимчасом противники прогибіції заповідають, що прогибіція буде знесена ще може й цього року.

ФАРМЕР І ЖІНКА ГРАБІЖНИКАМИ.

ФЕНВІЛ (Мішіґен). — Едвард Остин, 45-літній фармер, і його жінка Ґрейс напали на місцевий Стейт Бенк та заграбили з нього 2,000 долярів у готівці.

Громада горожан, зорґанізованих у товариство хоронителів, пішла за ними в погоню та спіймала їх, як вони направляли зіпсуте ґумове колесо автомобіля. Грабіжники піддалися. На поліції вони призналися, що до грабунку заставив їх голод.

ПРОЦЕС ЗА БДЖОЛИ.

БРУКЛИН. — У місцевому суді пізвала Анна Шейфер Алберта Дубріела, пасічника-аматора, безробітного шофера, за те, що цей розвів собі пасіку на даху дому, в якім він мешкає.

Позовниця каже, що бджоли пізваного пожалили її сина, а пізваний каже судови, що пасіка це його спосіб вирішування безробіття. Він каже, що „американська свобода" дає право держати бджоли хочби на даху дому в місті. Минулого року він мав з пасіки, яка складається з двох вуликів, 435 фунтів меду, за які він дістав по 25 центів за фунт. Крім цього пасіка дає освіту в пасічництві його 20-літньому синови.

Суддя постановив розслідити справу краще й щойно тоді видати присуд.

УМІСТІ, ЯК У ДЖУНҐЛЯХ.

НЮ ЙОРК. — Від кількох тижнів мешканці 221-шої вулиці в дільниці Бронкс нарікали на безсонність наслідком реву львів. Дослідили, що льви живуть у шопі, та що їх власником є Фред Маркс. Пізвали його в суд. Обжалований каже, що він спровадив льви до міста, щоби їх винаймити якимось підприємцям. Ці підприємці збанкротували, а він мусів дати львам приміщення в шопі, заки знайде спосіб їх вивезти. Він обіцяв судді, що вивезе їх до Атлентик Сіті, і суддя пустив його вільно під тою умовою.

ВІЗИТА КНЯЗЯ З ЧОРНОГО ЦАРСТВА.

До Америки приїхав з візитою до президента Рузвелта князь Деста Демту, муж найстаршої дочки цісаря Етіопії. При висіданню на американську землю в Ню Йорку чорного принца витали вистрілами з 21 гармат. Він зараз виїхав до Вашинґтону в асисті почесної дружини.

СУДДЯ ВИСМІВАЄ ПРОТЕСТ ПРОТИ НАГОГО ТІЛА.

Вищий суддя Джозеф Дейвид у Шікаґо розглядав протест одної організації проти ужиивання голих моделів. Орґанізація доказувала устами своїх адвокатів, що нагота деморалізує людей. Суддя Дейвид висміяв цей закид, кажучи, що в людському тілі нема нічого деморалізуючого. Правда, є люди, які хотіли би навіть коня убрати в підштанці, але це не повинно закривати факту, що людське тіло є гарним твором природи й не є нічим злим, хоч деякі люди мають злі думки про нього.

„Тому нема що дивуватися, що артисти беруть собі за моделі голе тіло. І як я подивлюся на таку виставу, попиваючи пиво", говорив суддя, „то це не повинно нікого обходити. Позов відкинений".

СЕЛЯНИН УБИВ СЕЛЯНКУ ЗА ПОЛЕ.

69-літня жінка Софрона Грицюк з Каменя верталася з Чернівців додому. Падав дощ. Вона хотіла скорше добігти до дому й справилася навпрацці через поле Василя Варварича. Як вона вже була посередині поля, надибав її власник і запитав, чому вона не йде дорогою, а толочить його поле. Не вичікуючи відповіди, він угатив її двічі по голові сокирою. Жінка впала трупом. Віднайшла її Варваричиха й дала знати жандармерії. Чоловік пішов до міста зголоситися в суді. Його відставлено до жандармерії в Камені для переведення слідства.

ГРІМ УБИВ ПЯТЬОХ ЛЮДЕЙ.

В громаді Кумпана (Румунія) грім убив пятьох людей на смерть. Була велика буря, громи й блискавиці. Телеґрафічні й телефонічні дроти по части позривані.

ЗАХЛЬОРОФОРМУВАЛИ Й ОГРАБИЛИ В ПОТЯГУ.

Два невідомі панки захльороформували жінку полковника, на імя Йонеску, в залізничому потягу між стаціями Василь Лупу й Кишеневом і забрали в неї 80,000 левів готівки, чек на 80,000 левів та прикраси вартости 2,000 левів. Ограблена могла лише пригадати собі, що з нею їхали якісь два молоді пани та що вона заспала, й більше нічого.

ҐАЛАСЛИВИЙ ШЛЮБ.

В місті Шефілд, в Англії, відбувся цими днями шлюб двох сестер Вілсон, дочок вищого почтового урядовця, які виходили замуж за братів Сімерсон. Братя ці близнюки і такі подібні до себе, що ніхто з публики не міг визнатися, котрий „пан молодий" належить до котрої панночки. Священик, що давав шлюб, був такий збентежений, що кілька разів питав: „Чи ви є дійсно Джан Сімерсон?" Оба молоді були однаково вдіті і в ботонірках фраку мали заложені таксамо білі гвоздики.

ВРОЧИСТЕ ЖАЛІБНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ ЗА ЛИТОВСЬКИХ ЛЕТУНІВ.

В литовській католицькій церкві в Бруклині, Н. Й., на розі Норт Фіфт і Гавемеєр Евені, відбудеться в понеділок, 24. липня, в годині 10. рано, врочисте поминальне богослуження по бл. п. капітані Степані Даріюсі й Станиславі Ґіренасі, литовських летунах, що згинули підчас лету з Ню Йорку до Кавнас, столиці Литви.

У богослуженню возьмуть офіціяльну участь представники литовського уряду, місцевих урядів, організацій і т. і. До участи запрошено українські організації, а спеціяльно організації ветеранів, військові, які мають власні уніформи, відзнаки й прапори.

Відправу переведе бувший капелян Литовського Леґіону.

ГУЦУЛЬСЬКА ФІЛЬМА.

Одно варшавське фільмове підприємство вже від місяця підготовляє в Жабю фільму з гуцульського життя п. з. „Приблуда". Артисти та режисери варшавські. Головні ролі Гуцулів і Гуцулок грають самі актори. Побачимо, що вийде з цієї екзотики, призначеної для людей, для яких Гуцульщина заступає Мексико, або полінезійські острови.

РЕКРУТ ВИГРАВ 500,000 ЗЛОТИХ.

Рекрут Ян Мазуркевич зі села Осипель, пов. Старогард, що служить тепер при 2 куріні стрільців у Тчеві, виграв у другі половині квітня в 26-му тягненні державної льотерії 500,000 зл. З виграної пожертвував згаданий рекрут 200,000 зл. на костел, бо таке приречення зложив при закупні льоса.

ЗАСТРІЛИЛИ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ АҐЕНТІВ.

Румунська преса повідомляє, що на румунсько-радянському кордоні пробували перейти румунську територію в ночі два чоловіки. Не вважаючи на осторогу варти, вони не подалися взад. Обох застрілила варта. Виявилося з паперів, що це два большевицькі аґенти.

ЩАСТЯ В НЕЩАСТЮ.

В Стшехлі, пов. Олькуш, вадрив грім у хату Вл. Серки, впав до мешкання, повибивав усі шиби у вікнах, ушкодив стіни й знищив зовсім хатню обстановку. В кімнаті було двоє дітей Серки, що бавилися саме на долівці. Щасливим збігом обставин діти вийшли з того нещастя зовсім здорові.

„БІДНІ" ВИСЕЛЕНЦІ.

„Напло" доносить із Юґославії: Уряд дав 350 жидівським родинам з Німеччини дозвіл замешкати настало в Юґославії. Більша частина цих виселенців приїхала сюди із своїми ощадностями, котрі виносять около пів міліярда динарів. Колишній власник королівської каварні „Під липами", Ролф Кеніґ, купив собі вже посілість Стрейцера за три і пів міліона динарів.

Наших нещасних українських утікачів з радянського „раю" вистрілюють червоні на Дністрі без ніякого милосердя, а як комусь удасться втекти за границю, то він приходить туди напів голий.

ПІДПАЛИВ БОЛЬШЕВИЦЬКУ ВАРТІВНЮ.

На польсько-большевицькому кордоні на відтинку Заневичі 17-літній пастух Василь Козловський заблукався з двома козами на большевицьку територію. Пастуха побив тяжко большевицький вартовий та замкнув у шопі. Нічю пастух видістався та підпалив большевицьку вартівню. Большевицькі вартові тяжко попарилися. Все уладження вартівні згоріло. Командант большевицького прикордонного відтинка зажадав від польської влади, щоби покарали пастуха та щоби відбудували вартівню.

„СЬВЕНТО ХУЦУЛЬЩИЗНИ".

Від 15 до 18 червня ц. р. відбулося розрекламоване крикливими афішами „Сьвенто Хуцульщизни", на яке зложились між іншим хорові продукції селян із Жабя, трансмітовані з Косова польським радіом. Зачались вони, як звичайно, інтродукцією одного посла з бе-бе на „нуту всплуюкія". Супроводив йому знаний колись бувший лідер радикальної партії і посол до сойму Петро Шекерик-Доників, тепер бійт у Жабю.

Дивує нас тільки одно, яким правом п. Шекерик-Доників промовляв на тому „святі" в імени всієї Гуцульщини, запрошуючи „шановних гостей" провести літо в спокійній Гуцулії, якої „гостинний людек" не робить нікому нічого злого, а тимбільше цим, що їдуть туди літувати.

КЛОПОТИ З АРТИСТКОЮ.

Париська акторка Сесіль Сорель, довголітня артистка першого державного театру „Комеді Франсез", підготовляється до прощального виступу. Цей виступ обставлений барнумівською рекламою. Часописи приносять фантастичні звістки, доповнюють їх, перекручують, вигадують і роблять шум. Пані Сорель вийшла кілька літ тому за пребагатого графа Сеґюра. Вийшла не в першій молодости, маючи за 50-ку, і життепис з довгим реєстром переможців і переможених. Вд кількох літ не виступала більше. Має свою державну пенсію, відзначення „офіцира почесної леґії", чоловіка з титулом і грішми, вік... Ні, ще таки закортіло її попрощатися зі сценою. Управа „Французької Комедії" залишила їй повну свободу щодо програми і білетів, які може роздати між своїх почитателів. Саме про цю програму кружляють сензаційні чутки. У виставі має виступати теж чоловік пані Сорель, що досі грав часто в аматорських виставах. У виставі мають узяти участь визначні чужинні артисти зі своїми „точками", такі як Шаляпін і Марлена Дітріх. Одночасно йдуть звістки, що пані Сорель уже підписала якусь умову з одним мюзікголом, де пічне виступати, після того, як розпрощається з поважною, клясичною сценою. Деякі париські часописи вже починають злобні жарти на тему заповідженого свята пані Сорель, що таки справді забула за свій вік.

ТЯЖКІ ЧАСИ.

Віденські злодії розбили панцирну касу одної великої фірми. Працювали всю ніч, бо каса мала потрійні двері. Коли добилися до середини, знайшли там 50 сотиків.

НАСЕЛЕННЯ НА УКРАЇНІ ТІКАЄ ВІД ГОЛОДУ В СВІТ ЗА ОЧІ

МОСКВА НЕ ПУСКАЄ ДО СЕБЕ ГОЛОДНИХ З УКРАЇНИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Люди, що тепер прибули з Радянщини, розповідають про страшний голод на Україні. Українське населення, щоб уратуватися від голодової смерти, старається втекти на північ, або взагалі в Московщину, де населення не так обідране владою. До Московщини щастить перебратися тим, що їдуть туди возами, або йдуть пішки, бо на залізницях установлено кордон між Україною та Росією й нікого з України не пускають через той кордон, коли людина не має дозволу, або наказу влади їхати до Росії.

Радянська влада боїться напливу міліонів голодних людей та безпритульних дітей з України в московські промислові центри й міста, які ще якось виживляються, бо влада старається їх забезпечити харчами, докладаючи до того всі зусилля. Очевидці кажуть, що тепер ціла Україна знаходиться на возах та на стаціях залізниць. Навіть на найменших стаціях завжди знаходиться від 1,000 до 2,000 людей, які стараються кудись вибратися для шукання харчів. Зрештою ніхто з них не знає, куди й чого їде. Люди мруть десятками навіть у найменших селах.

І становище робітництва стає все гіршим. На Україні комуністична влада не турбується так за прохарчування робітників, як у Московщині. Робітництву ще якось жиється в тих підприємствах, які комуністи вважають загально-російського значіння.

ЛИТВА ХОРОНИТЬ УРОЧИСТО ЛЕТУНІВ.

КАВНАС. — Тіла литовських летунів, капітана Степана Даріюса й Стенлі Ґіренаса, що погибли підчас спроби перелетіти без перерви з Ню Йорку до литовської столиці, привезено до Берліна, вложено до трумн та відправлено в Литву.

У середу вечером тіла прибули до балтійського порту Штетіна, де їх стрінули спеціяльні представники уряду й церкви, під проводом міністра Імші. Делеґація перевозила тіла через Данціґ до Кавнасу, куди вони прибули в четвер, у годині 4 зполудня. Тут їх зложили в базиліці, а на слідуючий день відправили врочисті похорони, при співучасти великих мас народу й представників уряду та ріжних орґанізацій. Похорон відправляв примас Литви.

Тіла будуть опісля зложені в тимчасовий гріб, де вони спочиватимуть, поки не вибудується спеціяльного для них мавзолею в литовській столиці.

БОЙКОТ НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН (Англія). — На спеціяльній конференції англійських робітничих організацій ухвалено закликати британське робітництво до бойкоту Німеччини та всіх її фабрикатів. В заклику сказано, що англійське робітництво вважає, що Ґітлер прийшов у Німеччині до влади проти волі працюючих мас. Тому бойкот не буде спрямований проти німецького народу, а буде він лише на те, щоб німецький нарід нарешті зрозумів, що з ґітлеризмом треба активно боротися, щоб знову привернути демократію до влади.

ФОН ПАПЕН ЗНОВ У ВАТИКАНІ.

РИМ (Італія). Сюди прибув німецький віцеканцлєр, фон Папен. Він прилетів до Ватикану, щоб підписати в імени німецького уряду конкордат з Римом, який уряд Ґітлера склав з папою римським.

РОЗКОЛ СЕРЕД ІНДІЙЦІВ.

БОМБЕЙ (Індія). — Після нарад індійських націоналістів і Ґандія в Пуні, де Ґанді пропонував припинити масову боротьбу з Англією, а натомісць повести активнішу індивідуальну боротьбу, виявилося, що багато націоналістичних провідників не пристали на пропозицію Ґандія. Отже тепер треба сподіватися розламу в індійських націоналістичних керуючих колах, якщо на конґресі націоналістів не прийде до згоди.

В АНҐЛІЇ КАРАЮТЬ БАНДИТІВ ТІЛЕСНО.

ЛОНДОН (Англія). — Знову відновлюється старий англійський закон кари бандитів тілесно. Суддя в Олд Бейлі присудив одного бандита за напад зі зброєю до вязниці на 5 років і на 18 ударів канчуком, а другого на 4 роки вязниці й на 12 ударів канчуком.

Цей уже забутий старий закон знову відновляється в Анґлії з огляду на зріст бандитизму.

ПОСТ УЖЕ СПІЗНИВСЯ.

МОСКВА (СССР). — Американський летун довкола світа, Пост, що вилетів з Іркутська до Хабаровська три й пів години скорше, ніж підчас свого рекордового лету з Ґатієм, через бурю й туман мусів осісти в Рухлові, не долетівши до Хабаровська.

Противний вітер, туман та зупинка в Рухлові привели до того, що Пост тепер уже спізнився проти свого рекордового лету з Ґатієм. Другий американський летун, Матерн, ще й досі знаходиться в Анадирі. Через погану погоду російський летун не може летіти до Аляски, щоб туди доставити Матерна.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

В УСЬОМУ ТРЕБА МАТИ МІРУ

Довга низка тяжких злочинів проти безпеченства особи, які ґазети рознесли останніми часами, викликала зовсім природно сильну реакцію серед звичайно зворушливого американського народу. Як довго бутлеґери перестрілювалися між собою, так довго Американці тішилися, що в цей спосіб винищують себе тільки злочинці. Колиж ґенґстери, що служили бутлеґерам, з упадком прогибіції стали викрадати людей, щоби з них добувати викуп, то тоді й найбільші циніки побачили, що справа боротьби з ґенґстерством мусить обходити ввесь нарід.

У страшнім переляку кинулися люди шукати заради. Першою зарадою було загострення кар за викрадання людей. Отже мається поширити примінення кари смерти. Далі мається придумати інші кари. Мається вживати кар понижуючих і діймаючих. Не поминено й давно закиненої тілесної кари.

Декотрі пішли ще далі. В стейті Месечусетс пропонують дати ґенеральному прокураторови просто необмежену владу для боротьби із злочинцями. Між правами, які ґенеральний прокуратор хотів би дістати від стейтової леґіслятури, є право встановляти надзвичайні аґенції протизлочинні з горожан, втягання до боротьби проти злочинців усіх урядників і мобілізацію всіх ґруп, занятих виконуванням законів. Кождий з таких урядовців мав би мати право обшукувати все й кождого, дім чи пакунок, без варанту, входити до хати просто на основі підозріння, арештувати й задержувати людей без обовязку подавати судови причини, як цього вимагають тепер обовязуючі конституційні постанови.

Всі ті широкі права нагадують не конституційні краї, а царську й большевицьку Росію. Надзвичайна протизлочинна аґентура це неначе копія „надзвичайної комісії" для боротьби з контрреволюцією", відомої під короткою назвою „чрезвичайки". Саме це показує на небезпеку з того роду надзвичайних прав. Коли дати урядови такі широкі й необмежені права, то урядники легко будуть цих прав надуживати, а горожани не будуть мати проти них ніякої охорони. Боротьба проти злочинів мусить іти, але й права людини до свободи, листові тайни, ненарушність особи й дому мусять остатися, якщо й Америка не має перемінитися в країну, взоровану на большевицькій Росії й стогнучу під обцасом безконтрольних свавільників з урядовими відзнаками на грудях.

ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНЦІВ ПІД ПОЛЬЩЕЮ

Відомий німецький політичний місячник „Націон унд Штат", видаваний у Відні, в ч. за червень 1933 містить цікаву статтю про положення Українців під Польщею, як причинок до вияснення меншостевих проблем в Европі. Подаємо цю статтю в дослівному перекладі. Стаття ця цікава як зразок того, наскільки доцінюють і правдиво оцінюють европейські політичні круги українську політичну дійсність.

(УП) Розвиток українських політичних відносин не уляг назверх в останніх місяцях ніяким засадничим змінам. Польські урядові чинники в своїй поставі супроти українського руху попали в таку, зовсім сліпу вулицю, з якої навіть польські оптимісти не бачать справжнього виходу.

Навіть варшавські більше передбачливі круги схоплюють вислід польської політики супроти Українців приблизно так: Від хвилі заняття Західньої України Польща впровадила там суворий режім, обманюючи себе надією, що зможе тим способом засимілювати тамошнє населення. Але саме цей натиск підсилив український націоналістичний спротив і загартував український відпір. В часі прилучування зобовязалась Польща надати Західній Україні автономію та інші полекші. З остраху перед скріпленням „українізації" не дотримала вона тих зобовязань на культурнім і адміністративнім полі. Тим нанесла собі Польща ще новий удар, який дався відчути не лише на внутрішньому, але й на зовнішньому політичному полі. Бо Українці вжили зручно тих фактів у своїй зовнішньо-політичній акції: розбудили зацікавлення світа.

Польська держава домагалась від західніх Українців все наново т. зв. „льояльности", ані не подумавши над тим, що в першу чергу було би потрібно піти Українцям назустріч так далеко, як лиш можливо, щоби через плекання їх національного самобуття якось надолужити їм страту їхньої державности. Це Варшава занедбала. Діяльність польських можновладців у Східній Галичині і на Волині ще більше скріпила ту прірву. Знищення українського шкільництва, кооператив, товариств і т. ін., гніт, практикований супроти української молоді, і вкінці на протязі років доказана неможливість осягнути щонебудь позитивного в рямках леґального парляментарного заступництва, привели до того, що витворилися відносини такі, які в положенні інших меншостей ледви чи можна знайти. Серед переважно сільського українського населення скріпилася стократно національна свідомість, а та дійсність, що скупчені українські села творять абсолютну більшість мешканців країни, виробила особливе почуття сили. Проти такого народнього настрою кожда польська спроба залякування є нині бизсильною. Звідси то множаться саме нині ті польські голоси, які в теорії намагаються знайти „порозуміння" з Українцями. Але як неможливо змішати вогню з водою, так неможливо погодити ідеї тих польських голосів вопіющих у пустині з практиками польських метод, примінюваних на кожному кроці.

Під натиском польських властей недавно керівництво пожарничо-спортового товариства „Луг", щоби забезпечити існування товариства, постановило підчинитися польському „військовому приспособленню". Вислід цієї акції є знаменним для положення; українська громадянська думка і преса осудили цей поступок керівництва „Лугу" як вилім з українського одноцільного фронту. Місцеві відділи товариства в краю добровільно відвертаються від свого дотеперішнього керівництва; словом, народнє відчуття самих мас є сильніше ніж усякі хитрування.

І хоч національне одушевлення під польським гнетом примушене було навіть частогусто приймати нелеґальні форми, то якраз в останньому часі ріжні святочні виступи й імпрези на культурному, зглядно релігійному полі виказали, яке дуже суцільне національне становище займає українське населення.

З приводу 1900-ліття смерти Ісуса Христа відбулось у Львові Свято Молоді, яке було незвичайно чисельне. Національною демонстрацією стало відкриття памятника національного українського поета Івана Франка на львівському цвинтарі. Число учасників того свята оцінено на коло 50 тисяч. Були заступлені не тільки українські орґанізації міста Львова, але й депутації селян з цілого краю. Того самого дня відбулось у Львові Свято Молоді шкільного товариства „Рідна Школа", в якому взяли участь біля 10,000 українських дітей. Ці імпрези стали наявними маніфестаціями українсько населення міста Львова. Вони є помітною ознакою всезростаючого скріплення українського елементу в містах.

Трудна проблєма — це церковне питання. Як відомо, Українці Східньої Галичини є уніяти греко-католики, а Українці Волині — греко-православні. Від довшого часу Рим присвячує Українцям особливу увагу в рямцях Католицької Акції на Сході. Серед греко-уніятських церковних достойників є дві течії. Митрополит Шептицький намагається задержати східні питоменности уніятської церкви, зате станиславівський епископ Хомишин є приклонником латинізації східнього обряду Українців уніятів. Тому, що Католицька Акція на території Польщі є підчинена польському епископови Гльондови, то ясно, що церковні питання втягають також у національну боротьбу. Вправді Хомишин через свої симпатії до Варшави стрічається з відпором населення, зате Варшава бачить у ньому радо нею витаного фактора для вношення між Українців розкладу і дизорієнтації.

Не без значіння для положення частини українського народу під Польщею є ті взаємини між Польщею і Радянським Союзом, які в останніх місяцях промостили собі шлях. Польсько-російський пакт ненападу дуже гостро відкинули українські посли, в першу чергу тому, що в окремому додатку Москва й Варшава зобовязуються **спільно поборювати український рух** (підкреслення УП).

Заграниця, здається, замало присвятила уваги поступови українського руху наслідком національної революції в Німеччині та конференції у Женеві і т. і. Проте із сердечного приняття, що його зазнала відома українська посолка, пані Рудницька, в часі своїх відвидин у Римі, можна бачити, що італійське заінтересування скріпилося. Також відвідини лорда Бекстона у Львові показують, що Англія є склонна настирливо слідкувати це питання, студіюючи його на місці. В самому Лондоні справа меншин, яка там знаходила уважливість з боку парляментарних кругів, потерпіла шкоду через незрозумілі (унферштендліх) почини малої еміґрантської ґрупи українського ексгетьмана Скоропадського. Видаваний в анґлійській мові орґан тих людей, „Інвестіґейтор" не тільки гостро напав на Ірляндців, котрі нераз піддержували українське питання в Женеві, але що більше, в зовсім безвідповідальний спосіб представив національний український меншостевий рух у Східній Галичині як большевизм. Що такі твердження є водою на млин польської закордонної пропаґанди, це ясно.

Великою моральною піддержкою для Українців під Польщею була, не зважаючи на крізу, енерґійно продовжувана акція Українців у Злучених Державах Америки і в Канаді. Передусім світова вистава в Шікаґо дала тамошнім Українцям нагоду до вияву їхньої приналежности до своєї нації і культури. Вони, одинока бездержавна нація, переперли свою участь на тій виставі всупереч усяким спротивам, які особливо підносила польська польська сторона. В окремому павільоні показують українське народне мистецтво, домашній промисл і т. д. Згідно з наспілими звідомленнями використали нагоду ріжні провідні американські особи, як також представники закордонної дипльоматії, щоби на цій виставі всесторонно поінформуватися від американських Українців про положення в їх власній батьківщині.

БІБЛІОҐРАФІЯ ФАШИЗМУ

Хочу звернути увагу українських читачів, які цікавляться літературою про фашизм і взагалі фашистівським рухом, що в Римі накладом „Національної Конфедерації Професіоністів і Артистів" вийшли вже два томи „Бібліоґрафії про фашизм" у ріжних мовах*). Ці два перші томи присвячені лише книжкам; ґотуються дальші, присвячені важливішим статтям, що зявилися в ріжних періодичних виданнях.

Перший том числить 158 сторінок, другий розрісся вже до 480 сторінок самих назв. Самого цього факту вистарчає, щоби виявити, яка цікавість в світі існує до фашизму. Найбільше зацікавлення помічається очевидно в Німеччині і Франції, що взагалі в студіях ріжних політичних і інтелектуальних рухів ідуть все попереду. За ними йдуть анґльо-саксонські країни. Зі славянських народів на першому місці стоїть Польща, на останньому — Чехословаччина. Україна в цій бібліоґрафії зовсім не представлена, бо, як знаємо, крім маленької брошурки проф. Мицюка, що зявилася як відбитка з „Розбудови Нації" й залишилася видавцям бібліоґрафії невідомою, в українській політичній літературі досі про фашизм нічого не було друковано. Будемо надіятися, що бодай у часі поновного видання бібліоґрафії українська політична література відповідно збогатиться і викаже, що Українці нарівні з усіми іншими народами цікавляться всіми політичними рухами світової ваги, і дають відповідні видавництва та відповідний контингент читачів.

Не маючи окремих книжок про фашизм, ми маємо зате досить статей, видрукуваних по ріжних наших періодичних орґанах. Треба необхідно подбати, щоби бодай у третьому томі бібліоґрафії, присвяченому реєструванню статей про фашизм у періодиці, Україна була відповідно представлена. Маю можливість подати до Редакції „Бібліоґрафії" листу статей, що друкувалися свого часу в Л. Н. Вістнику, в „Розбудові Нації", в „Тризубі", в „Ділі", в „Українськім Голосі", по части в „Новому Часі", в „Самостійній Думці", в „Нашому Шляху" і в американській „Свободі".

Звертаюся з проханням до тих, хто знав би статті про фашизм в інших орґанах нашої преси та по календарях, подати мені точну назву статті й автора, а також дату відповідного журналу.

Е. Онацький,
Corso d'Italia 6, Roma (34).

*) „Bibliografia del Fascismo". Confederazione Nazionale Professionisti e Artisti. Roma, v. I, 1932, v. II, 1933. Ціна 10+15 лір.

Г. КРАШАНКО.

НЕ ХОЧЕМО ЧУЖОГО!

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ.
(КНЯЖИЙ ВІК).

—о— (26)

— Богу дякувати! — крикнув Завада.

Так його зворушила ся, для нього радісна вість, що не видержав і голосно захлипав.

— Богу дякувати, бо бодай вони не попали в його руки. Більше ти нічого не чув?

— Не чув, бо вартовий визвірився на мене і хотів проколоти списою. Я відскочив.

Патлатий здивувався, що його товариша так збентежила вість про жінку Завади. Приступив ближче і став Заваді призиратися. По хвилі крикнув:

— Князь Завада! І ви у вязниці? Ви?! Та яким чудом се сталося?

Завада не мав охоти балакати з таким товаришем, та з вдячности за вість про жінку і доньку сказав йому, що се злоба, пімста і зрада перемиського тисяцького.

— Я вас знаю, дуже добре знаю. В сих сторонах всі вас знають. Вони всі стануть у вашій обороні. Лиш терпцю, бо ви відси вийдете. Вийдете на волю. Я, ні... Як вийду звідси, то тільки на те, щоби повиснути.

— Хто ти і що ти согрішив? — спитав Завада.

— Я звичайний собі смерд, Гнат Мотран зі Стоянець. Стоянці зараз за вашим Завадовом. Я вбив мого брата. Мого рідного брата! Тим я осиротив мої власні діти, бо мене повісять.

Защож ти вбив його?

— Я мого брата виховував. Я вигодував його. Коли він розтратив свою пайку і за довги пішов у неволю, я викупив його. А він... а він зрадив. Скаляв мені дім. Треба було змити кровю... Діти мої, діти мої!

Мотран закрив очи долонями, сів у куті і заридав.

Стефан довідався, що Ірина з мамою в безпечнім скритку. Що в його власній хаті, він ще не знав. Борота не сказав йому того, бо потерпав, що він зараз туди погонить. Стефан і Борота обмірковували ріжні пляни, щоби Заваду викрасти з вязниці. Хотіли взяти його до Перемишля, щоби його поставити на чолі опозиції проти Гороставича. Вже готовий був безпечний скриток, де Завада днину пересидів би, вийшовши з вязниці. Також обезпечена була би його мандрівка до Перемишля.

Щоби кількома словами сказати Заваді, що його приятелі підготовляються, Стефан в ріжних порах кождої днини приходив на замкове подвіря. Одягнений був як звичайний жовнір з княжого війська. Та йому годі було підійти до віконця так, щоби не розбудити підозріння у вартових.

Від Перемишля надіхав Горославич і зараз приказав вивезти на подвіря Заваду з сином. Кількадневна темниця зробила те, що очи вязня відвикли від світла. Вийшовши на сонце, Завада мусів прижмурити очи, бо світло разило його. Побачивши се, Горославич зареготав і промовив:

— Ти очей не прижмурюй! Надивися на сей світ, бо за хвилю вже його не побачиш. Князь приказав вилупити тобі очи.

Завада застогнав і мимохіть закрив очі рукою. Святослав метнувся до батька, та посіпаки задержали його. На подвірю було багато народу. Горославич звернувся до людей і гукнув:

— Хто з вас вилупить очи і вріже язик сему зрадникови?...

Ніхто не зголошувався.

— Ніхто не хоче заробити? — кричав тисяцький далі. — Добре заплачу!

На подвірю запанувала мертвецька тишина. Сю тишину перебив рик, неначе зпід землі:

— Я! Я вилуплю. Добре справлюся, як мене пустите на волю.

Ніхто не знав, де той охотник. Аж один вартовий показав маленьке віконце при землі і сказав:

— То Гнат Мотран. Той, що вбив свого рідного брата.

— Такий справді добре справиться, — сказав тисяцький весело. Сюди його! Нехай собі купить волю.

Мотрана випустили з вязниці. Коли вийшов на подвіря, неодному пройшов по тілі мороз. Так страшно виглядав обвішаний лахміттям, з розчіхраною чуприною і такою, довго нестриженою бородою.

Замкова служба принесла лавку. На неї поклали старого Заваду горілиць і привязали до неї. Святослава Горославич приказав поставити пару кроків від батька, щоби дивився на його муки. Мотран вихопив зза пояса одного жовніра ніж, сів на земли коло камяної плити і став ніж підгострювати.

Коли всі так мовчки ждали, як все те скінчиться, Горославич приступив до Завади, нахилився над ним і шепнув до вуха:

— Я може вратую твій язик. Може й одно око, та не задурно. Як мені скажеш, де твоя жінка і де твоя донька, то кара буде лекша.

— Годі! Я сам не знаю, — відповів Завада коротко.

До лавки приступив Мотран з вигостреним, шпилястим ножем. Горославич відступив подальше і відвернувся, щоби на ту екзекуцію не дивитися. Також ті, що придержували Заваду, хоч він був звязаний, повідверталися. Похилений над Завадою, Мотран шепнув:

— Не бійтеся! Я взявся за ту роботу, щоби інший не зламомився. Я вас тільки покалічу. Очей не вийму. Також язик лише скалічу. Ви йойкайте, кричіть!

Оглянувшися боязко, Гнат розпочав свою операцію. Колов повіки, шкіру навкруги очей. Кров трискала, залляла ціле лице Завади. Мотран схилився, будьтоби клав щось на землю під свої стопи і завзято доптав. Люди гадали, що він задоптує вилуплені очи. Озирнувся і спитав:

— Язик також?

Не звертаючися до нього, Горославич відповів:

— Лиш кінець. Так, як палець заширокий. Щоби тільки не говорив, а бовтав! —

— Дайте якого тупого ножа! — Мотран гукнув до помічників. — Зуби затис так, що годі зайти до язика. Треба щоку насилу отворити.

Один посіпака виймив зза пояса свого ножа і подав Мотранови. Сей промовив до Завади:

— Раджу тобі самому виставити язик. Се, що ти стис зуби, не поможе тобі. Навпаки. Як буду підважувати ножем, то покалічу тобі уста і повиломлюю зуби. Може й щоку зломлю. Як сам виставиш язик, то лиш розжахну, і буде кінець. Лише спекаєшся кінчика. Добре тобі буде з тим. Ще ліпше буде твоїй жінці, бо не будеш мати чим з нею перечитися.

Завада сам язика не виставив, та й не опирався. Мотран лиш проколов. Сплюнув і сказав:

— Моя робота скінчена. Чи вільно мені відійти?

— Іди, до чорта! — крикнув Горославич.

Мотран не ждав, аж покаліченому може хтось ліпше пригляне ться. Щоби його обман не викрився заскоро, заки він сам скриється, поклонився Горославичеви, і щез за ворітьми замку і дав ногам знати. Помічники Мотрана може й доміркувалися, що він може не цілком точно виконав приказ. Та жаден з них не мав причини зле желати Заваді. І тепер вже було запізно звертати увагу на се, що ніхто з них не видів вилуплених очей, ні відрізаного язика. Як би вони тепер звернули сю увагу, то їх спитали би, чому вони не сказали сего тоді, коли Мотран ще був тут під рукою. Вони дивилися на тисяцького, питаючи очима, що зробити з осліпленим. Не знали, чи його назад завести до темниці, чи пустити на волю. Горославич махнув рукою, кажучи:

— Він вже має досить! Нехай собі йде. Сліпому потрібний провідник. Дайте йому його сина!

Горославич відвернувся і відійшов. Саме в тій хвили надбіг Стефан. Посіпаки здоймили пута з рук Святослава. Він кинувся до батька, обіймив його і став цілувати його руки, його закровавлене лице. Стефан вхопив Заваду за руку і кажучи „то я, Стефан Бенько", тягнув його за собою. Ніхто не спиняв їх. Навпаки. Посіпаки самі відчинили їм бічну фіртку, щоби могли вийти просто за вали замку, не йдучи крізь ціле місто.

Завада, ковтаючи власну кров, ішов жваво. Святослав ішов за ним, хитаючися на ногах. Він і Стефан ще не знали, що Мотран змилосердився над старим і хоч міг сам потерпіти за се, ні очей не вилупив, ні язика не відрізав.

Увійшли в лісову гущу. Стефан повів обох так, щоби згубити тропу, як би хто слідкував за ними. Обох заохочував, щоби скоро йшли, кажучи:

— Тут недалеко маю добрий скриток. Мусимо там сховатися, бо той кат може пожалує, що пустив свою жертву. Там умию вас і зараз поїдемо далі. До нашого скритка прийде, вчує, що сталося і що я з вами відійшов. (Далі буде).

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 23 липня, в годині 1.30 пополудни в гали церковній. Проситься довгуючих членів виповнити свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. Суспендовані члени, коли не заплатять свого довгу, будуть виключені. Кождий член, без згляду чи довгує чи ні, коли не заплатить місячної вкладки, буде суспендований, бо товариська каса вичерпана. — А. Скоципець, предс.; Я. Клебан, кас.; І. Маркович, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

—o—

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Збірка на Рідну Школу.

У громадянина Лукіяна Ґавадзина відбулася забава з нагоди народження сина Михайла. Андрій Бурбела в короткій промові пояснив присутним роботу й ціль Рідної Школи в Краю й заохотив присутних до збірки. Збіркою занявся п. В. Швайлик.

А. Бурбела $2; по $1: В. Швайлик, І. Пасічник, Л. Ґавадзин, М. Притуляк; по 50 ц.: А. Курило, М. Горохівський, Н. Цутас; по 25 ц.: І Бабій. — Разом зібрано $7.75, котрі відослано через „Обєднання на Рідну Школу.

Володимир Швайлик.

ГЕМТРЕМК, МІШ.

На боєвий фонд.

Через Обєднання переслано $18, котрі призначено на боєвий фонд у Рідним Краю.

Гроші ці є з концерту, котрий відбувся підчас конвенції У. Н. Союза, дня 16. травня 1933 року. Злучені відділи У. Н. Союза з Дітройт і Гемтремк уладили цей концерт. Чистого доходу було $118. На допомогу виставовому Комітетови у Шікаґо вислано $100, а ці $18 переслано на допомогу нашим боєвикам.

Іван Крупка.

—o—

НЮ КЕНСІНҐТОН, ПА.

З пікніку на боєвий фонд.

На пікніку, котрий відбувся дня 4-го липня 1933, зібрано $7.65. Пересилка через „моні ордер" 11 ц. Переслано через Обєднання $7.54, які призначено на боєвий фонд.

Петро Лобур,
ветеран У. Г. А.

—o—

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

На Виставу в Шікаґо.

Гром. А. Коник улаштував баль на дохід на виставу в Шікаґо. З того балю прийшло чистого доходу $8.55. Крім того О. Кульчицький та Т. Данилюк пожертвували по $1; А. Коник 50 ц.; І. Климан 25 ц.

Гроші вислано через Обєднання.

Т. Данилюк.

АДРЕСА ВИСТАВОВОГО КОМІТЕТУ В ШІКАҐО:

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit,
9300 Cottage Grove Ave.,
Chicago, Ill.,

ПОЗІР! CENTRAL FALLS, R. I.!

ТОВ. ім. ІВАНА ФРАНКА,
відділ 93 Укр. Народ. Союза,
в Централ Фолс, Р. Ай.

— уряджує —

ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 23. ЛИПНЯ 1933

НА ФАРМІ С. БАРАНА,
на старім місци, там, де всегда.

Просимо всіх місцевих і позамісцевих громадян о численну участь. Обовязком є кождого члена від. 93 явитися на пікніку. Бос відходить в годині 12. в полудне від ґалі, 59 Централ ул. За добру забаву ручить — **Комітет.** 167

Вразі непогоди пікнік відбудеться на слідуючу неділю.

ПОЗІР! РОЧЕСТЕР, Н. Й. І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

БРАТСТВО СВ. ЙОСАФАТА, ВІД. 217 У. Н. СОЮЗА

:—::—: уряджує :—::—:

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 23-ГО ЛИПНЯ (JULY) 1933 РОКУ

НА НОРТ ҐУДМАН.

Пікнік розпічнеться в годині 1-шій пополудни.

На пікніку буде приґравати українська орхестра. Будуть свіжі напитки і смачна перекуска.

Братство св. Йосафата запрошує всіх Братства, Товариства, Сестрицтва і ввесь український загал до численної участи. За добру забаву і чесну обслугу ручить — **Комітет.** 167

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ.! УВАГА!

ДО ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З НЮАРК, Н. ДЖ.

Нам всім відомо, що Українська Корпорація Світової Вистави в Шікаґо старається, щоб

УКРАЇНСЬКИЙ ПАВІЛЬОН

зпиводу довгів НЕ ВИСУНУВСЯ з УКРАЇНСЬКИХ РУК.

Тому Злучений Комітет Шикаґовської Вистави з Нюарку, Н. Дж., звертається з просьбою до тих нюарських організацій, у котрих лежать іще НЕВИСЛАНІ жертви, і просить, щоби вони НЕГАЙНО передали ці жертви на руки предсідателя І. Тарнавського, або касієра Шишковського, або на руки секретаря, або нехай негайно вишлють просто до Шікаґо. 167

Степан Шумейко, секретар.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СІЧОВІ ШКІЛЬНІ КУРСИ.

Щоби повести якесь діло як слід, муситься обдумати, уложити плян і після того пляну поступати.

Головна Управа Чорноморських Січей знає про цю практичну засаду, і згідно з нею поступає. Щоби школа, яку Чорноморська Січ почала, принесла бажаний успіх, Головна Управа вважає конечним утворити Шкільну Раду з двацятьох поважних і передових Українців в кождім місті, де є охочі до заложення старшинської школи. Та Шкільна Рада має обняти моральний і матеріяльний провід. Програму дальшої праці уложить головна управа Чорноморських Січей зі Шкільною Радою і після тої програми будуть провадитися всі старшинські школи, залежно від того, чи в даній місцевости є відповідні професорські сили.

Старшинська школа має складатися з двох частей:

1. Шкільної Ради;
2. Факультету професорів.

Першу школу ч. 1. відкрито в Джерзи Сіти, Н. Дж., котра числить 30 учеників. Школа відбувається в Українськім Народнім Домі. Ученики чи учениці платять одного доляра на місяць. Ті, що не працюють, мають вільний вступ. Курс тревати буде три роки. По укінченню курсу буде іспит при участи генерала Володимира Сікевича.

До тимчасової Шкільної Ради входять отсі громадяни: Ґ. Євусяк, М. Вагнер, адвокат В. Ваґнер, Т. Наконечний, В. Гіль, К. Піддубчишин і С. Гладкий з Джерзи Сіти, адвокат М. Радик і адв. Ярема з Ню Йорку. Ця Шкільна Рада буде розширена до двацятьох членів в кождім місті, де лиш така школа буде можлива.

До факультету професорів водять такі сили:

Начальний інспектор, генерал Вол. Сікевич, голова.

Д. Білецький, командант школи. Предмет: Полеві вправи.

Е. Драгінда, адютант школи. Предмет: вільні вправи.

Д-р Цеґельський. Предмет: Українознавство (історія, географія і література України).

Буштинський: географія, топографія і фізика.

В. Лехицький: українська мова і граматика.

Г. Салюк: математика і книговодство.

Д-р Пелехович: Червоний Хрест і перша поміч.

Адв. Ярема: Спорт.

Адв. М. Радик: американське право і горожанство.

Подаючи це до відома українського громадянства, хочемо підпести ще таке: Не дурім себе, що царство мира зближається і нам, Українцям, готові впасти до рота готові галушки.

Не говорім, що тепер літо й загорячо вчитись, бо в зимі буде зазимно.

Бо прийде час, що ми знов будемо неприготовані і знову будуть нарікання. Коли це пишу, лежить перед мною стаття найбільшого жиючого історика, Ґ. Ферера, під заголовком: "New Covenant will not solve a single quarrel or fear." У відділі тої статті "Entangling" він пише таке: "Because no one any longer trusts any one else: neither France Italy, nor Italy France; neither England France, nor France England; neither Germany England and Italy, nor Italy, England and Italy Germany." Дальше він говорить у відділі "Danger", що обставини є такі що: "This exaltation could only lead to a revolution or a general war, which would not heal even one of the ills of the world, but would aggravate them all. It would be a kind of cosmic suicide."

Як довго ті народи не вірять один другому, і як довго такі обставини істнують, так довго треба нашому народови бути готовим до нової зройної розправи. Приготовлятись до оборони треба тоді, коли є відповідний на це час.

Щоби вміти боронитися і боротись, треба науки і практики. Щоби побороти ворога, треба єдности і ліпшої зброї, а що найменше такої самої зброї, яку має противник. Щоби дістати зброю, на це треба гроша, а щоби його дістати, треба себе оподаткувати і за ті гроші вишколити кадри інструкторів, котрі в даний час мають підготовити і вести армію до бою. Кождий Українець повинен раз на рік заплатити одного доляра народнього податку на таку ціль. Той податок повинен бути ужитий в одній части на старшинську школу, а друга часть повинна бути задержана до відповідного часу, як прийде заверуха.

Вставаймо в ряди активізму. Січові Стрільці кличуть нас із-за могил і ніхто з нас не сміє відмовитись від чинної служби свому народови.

Один провід, свідомість своєї цілі і витревалість доведуть нас до спільного ідеалу, Вільної України.

Т. Рудий,
гол. писар Чорноморських Січей.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний, складаю сердечну подяку головним урядникам У. Н. Союза, як також урядникам Тов. Івана Франка, від. 103, в Мілвокі, Віс., за уділення мені запомоги в сумі $50, котрі мені стали великою помічю у моїм тяжкім положенню. Українці, не забувайте за нашого батька Союза, а вступайте в члени, бо тільки він вас споможе в біді.

Іван Бариляк.

Я, нижче підписаний член від. 292 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі мені стали великою помічю в моїм теперішнім прикрім положенню. Також дякую щиро місцевим урядникам за їх труд. А осібно дякую предсідателеви Романовому за його добре серце для мене.

Дмитро Качмар.

СВІЙ ДО СВОГО! СВІЙ ДО СВОГО!

ПОПИРАЙМО СВОЮ ПРЕСУ!

Ґазету можна попирати в ріжні способи.

Попирає ґазету передовсім той, хто пренумерує ґазету, хто платить передплату.

Попирає далі ґазету той, хто дає до ґазети оголошення. Такий теж причиняється до поправлення ґазети, до зроблення її кращою, богатшою і цікавішою.

Попирає накінець ґазету той, хто попирає тих, що оголошуються в ґазеті.

Читачі української ґазети попирають українську ґазету, як при закупні всякого товару купують передовсім у тих, що оголошують свої товари в українській ґазеті.

Добрий прихильник „Свободи" при закупні товару піддержує того, хто своїми оголошеннями піддержує ґазету матеріяльно й у цей спосіб посередньо причиняється до розвою ґазети. Добрий прихильник „Свободи" є приятелем кождого „адвертайзера" в „Свободі", бо кождий „адвертайзер" у „Свободі" є добрим приятелем читача „Свободи".

ПОПИРАЙТЕ ТИХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬ СВОЇ ТОВАРИ В „СВОБОДІ".

Адміністрація „Свободи".

ЖАРТИ.

Між письменниками.

— Як вам сподобалася моя остання повість?

— Закінчення доволі слабе.

— А критик Іпсільон написав навпаки, що початок слабий.

— Видно, він перечитав лише початок.

В аптиці.

— Маєте щось на сиве волосся?

— Нічого, крім найбільшого пошанівку.

—o—

Містер Мек Кулеч післав до редакції одного часопису такий лист: „Коли не перестанете містити тих ріжних анекдот про Шотляндців, то я ніколи вже більше не випозичатиму собі вашого часопису".

—o—

Хтось купував коня та зажадав від продавця ґарантії, що кінь не має ніяких хиб.

— Даю на це слово, — відповів торговець.

За кілька днів той, що купив коня, побачив, що він сліпий на одно око. Тому прийшов до торговця тай жаліється. Та торговець відповів:

— То не хиба, то нещастя!

ПРОТОКОЛ З XVIII. КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

що відбулася в Дітройт, Міш., в днях 15—20 травня 1933 року.

ДРУГИЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ. (17)

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Готівка з днем 31 грудня 1928 р.	$ 70,914.45
Прихід за 4 роки	235,665.97
Разом	$306,580.42
Розхід за 4 роки	233,858.96
Готівка з кінцем грудня 1932 р.	$72,721.46

БІЛЯНС.

Стан чинний.		Стан довжний.	
Готівка	$ 72,721.46	Фонд посмертний	$227,242.12
Морґечі	164,365.50	„ адміністрац.	87,624.84
Бонди	77,780.00		
Разом	$314,866.96	Разом	$314,866.96

Загальний маєток Молодечого Департаменту з кінцем грудня 1932 р.	$314,866.96
Маєток Молод. Департ. з початком січня 1929 р. був	147,637.45
Чистий приріст за 4 роки	$167,229.51

ЗВІТ ДРУКАРНІ „СВОБОДИ".

	ПРИХІД.	РОЗХІД.
Рік 1929	$89,374.15	$83,987.33
„ 1930	82,439.39	80,447.37
„ 1931	80,055.98	78,184.58
„ 1932	72,535.69	73,390.78
Разом	$324,405.21	$316,010.06

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Готівка з кінцем грудня 1928 р.	$ 2,533.13
Прихід за 4 останні роки (від січня 1929 до грудня 1932	324,405.21
Разом	$326,938.34
Розхід за 4 останні роки	316,010.06
Готівка з кінцем грудня 1932 р.	$10,928.28

БІЛЯНС ДРУКАРНІ З ДНЕМ 31 ГРУДНЯ 1932 Р.

Стан чинний.

Готівка	$10,928.28
Депозит у Ґаз Ко.	50.00
Машинерія	16,591.99
Книгарня	18,032.77
Засіб друкарських матеріялів	1,000.00
Разом	$46,603.04
Чистий маєток „Свободи" з кінцем грудня 1932 року	$46,603.04
Маєток „Свободи" з початком січня 1929 р.	38,283.98
Приріст маєтку „Свободи" за 4 останні роки	$8,319.06

Загальне зіставлення прибутку за 4 останні роки.

У. Н. Союз	$908,782.09
Молодечий Департамент	167,229.51
Друкарня „Свободи"	8,319.06
Разом	$1,084,330.66

На протязі чотирох років фінанси У. Н. Союза постепенно зростали. Загальний приріст маєтку виказує суму $1,084,330.66.

ЗАКІНЧЕННЯ.

Головна Контрольна Комісія на протязі чотирох років у своїх звітах висказувала, що господарка в У. Н. Союзі була взірцева та що діловодство було совісно проваджене.

Що правда, на протязі чотирох минулих років в життю У. Н. Союза проявлялися чималі потрясення, головно з приводу замороження банків, одначе, на щастя, заморожування банкових грошей не потрясло фінансами У. Н. Союза.

Великого напружування сил потребувала реформа, одначе й вона при зусиллях екзекутиви, відділових урядників і членів зістала успішно переведена.

Закінчуючи своє справоздання, Головна Контрольна Комісія з приємністю стверджує велику живучість У. Н. Союза і на цьому місці бажає дальшого розросту і всесторонного розвою У. Н. Союзови.

Секретар Контрольної Комісії, о. Пипюк, підтверджує правдивість усього, що сказав і прочитав предсідник комісії, та зазначує, що крім виконування тих обовязків, які накладала на нього Контрольна Комісія, він старався працювати для Союза по своїй найкращій змозі. І так, мав він, наприклад, припоручення від Головного Уряду, щоби полагодити деякі неправильности, які зайшли у відділі 276 при приєманню членів до організації. Один з членів тої орґанізації, який кілька разів був суспендований і виключений з У. Н. Союза, помер внаслідок запиття, а потім його спадкоємці домагалися виплачення посмертного. По розслідженню справи показалося, що урядники сколектували вкладку від цього члена вже по його виключенню з Союза, знаючи про його налогове пянство. Тут треба ствердити, що уряд відділу зробив велике надуживання. Уряд У. Н. Союза мусів полагодити ту справу компромісово та виплатити відповідну суму посмертного, щоби тільки не тягатися по судах, яким грозив відділ У. Н. Союзови.

Другий член того самого відділу помер таксамо вже по його суспендованню, а що вкладка в межичасі була сколектована відділом, то головна канцелярія У. Н. Союза мусіла також виплатити обезпечення. І ще в одному випадку прийшлося членови Контрольної Комісії полагоджувати непорозуміння в тому самому відділі, а саме справу переступного листа. В цьому відділі була запала ухвала, що кождий його член мусить зложити певний даток на будову Народного Дому. Один з членів не хотів підчинитися цій ухвалі та зажадав переступного листа, якого уряд відділу йому відмовив. Член Контрольної Комісії полагодив ту справу вдоволяючо для обох сторін.

Беручи під увагу два повище подані факти, член Контрольної Комісії звертає увагу на це, що вже нераз через кумівство та через неправильне поступовання заряду відділів У. Н. Союз мав непотрібну втрату. Щоб це на будуче не повторялося, то обовязком заряду кождого відділу є стежити пильно за всякими неправильностями, які приносять шкоду для всього членства У. Н. Союза.

Слідуючий член Контрольної Комісії, о. д-р Клодницький, здав від себе такий звіт:

Як член Головної Контрольної Комісії я заявляю, що вповні годжуся з тим, що прочитав голова комісії. Головна Контрольна Комісія спільно виготовляла загальний звіт і тому я до нього не маю що додавати.

Я хіба на цьому місці міг би сказати те, що я, як головний урядник, поза працею в головнім офісі, відповідно, як того обставини вимагали, занимався справами У. Н. Союза в той спосіб, що все старався бути в контакті з найближчими мені відділами. Річ зрозуміла, що де заходила потреба вглянути в діловодство відділу, дати якесь пояснення, або полагодити якийсь спір, або пояснити справу реформи, то я те робив як головний урядник. Про це подрібно з недостачі часу говорити не буду.

Я радше сьогодня підкреслю свої деякі спостереження, які я зробив в чотирох минулих роках.

1. На підставі досвіду я позволю собі навести дещо з життя наших відділів. У наших відділах є проґрес, головно там, де відділи кооперують зі собою. В таких місцевосцях наші відділи є співвласниками Народних Домів, де ведеться рідну школу, де на сцені виводиться гарні українські театральні штуки, де є зорґанізовані хори, горожанські клюби та спортові дружини. В згаданих місцевосцях наша молодіж держиться своїх орґанізацій і свідомо інтересується життям. Цю замітку я роблю тому, щоби на прикладі підкреслити, що Союзові відділи повинні з собою кооперувати, або навіть і проводити вже започатковану злуку в один великий відділ, щоб мати змогу дійти до культурного приміщення, в якому можнаб придержати молодіж.

2. Друга замітка, яку я хотів би зробити на цьому місці, це буде відносно адміністраційного апарату головного уряду. У. Н. Союз за сорок років свого істнування виріс у велику орґанізацію, яка повинна мати більший адміністраційний апарат, ніж це було 30 чи 20 літ тому. На мою думку, в головнім офісі повинні працювати стало **головний предсідник і головний касієр.** Сталої праці для обох згаданих урядників, які тепер лише доривочно працювали для У. Н. Союза, буде багато. Ми маємо нині самих морґечів на суму $1,888,910.69, та бондів на суму $705,558. Ми, перевівши реформу, будемо мати тисячі позичок та їхніх зворотів і тому праця в головному офісі мусить бути поділена між кількох людей, які спеціяльно будуть займатися своїми департаментами. Я міркую, що допильнування лише самих морґечів на суму $1,888,910.69 дасть багато праці.

3. Перед нами в господарському житті Америки стоїть інфляція. Вона цілком певно матиме вплив і на економічне життя нашої орґанізації і тому то фінансові справи будуть вимагати великої праці й уваги не лише фінансового секретаря, але й касієра й екзекутивного комітету взагалі. У наближаючійся до нас інфляції нам не буде вільно, наприклад, льокувати гроші в першім-ліпшім банку, який ми, ідучи улицею, стрінемо; нам треба буде слідкувати за фінансовим життям країни і відповідно до того реґулювати справи У. Н. Союза.

4. Ми мусимо памятати, що У. Н. Союз має молодечий департамент, яким екзекутива набудуче має теж більше заниматися, ніж дотепер. Головна екзекутива мусить набудуче старатися розвинути велику пропаґанду в тому напрямі, щоби для Союза добути якнайбільше молодого елементу, щоби його виховувати в національному дусі і підготовити до того, що молодіж після нас має перебрати і вести дальше У. Н. Союз.

5. У. Н. Союз щойно перевів реформу, отже між загалом членів, як і між урядниками відділів, а навіть між теперішніми членами екзекутиви ферментує погляд, що ми маємо У. Н. Союз чим скорше переродити на суто бізнесову орґанізацію в роді асекураційної компанії. У нас чимало секретарів уже сьогодня тішаться тим, що після конвенції вони переміняться в асекураційних аґентів з доброю платнею, і то з головної каси. Мій погляд відносно переміни У. Н. Союза в суто бізнесову, асекураційну інституцію є той, що чим скорше ми будемо перероджувати свою орґанізацію на суто бізнесове підприємство, то тим скорше будемо готовити У. Н. Союзови занепад. Щоби доказати стійність свойого погляду, я позволю собі поставити питання: що саме спричинило зріст орґанізації, яка сорок років тому зачала своє істування з капіталом пару сот долярів? Наш Союз на протязі свойого істнування ріс як на дріжджах. Ми навіть за чотири минулі роки, коли то в краю панує шалена економічна депресія, виказуємо, що У. Н. Союз зріс на $1,084,330.66. Чим це пояснити? Наша орґанізація розвивається головно тому, що не бізнесовий, але моральний чинник грає у нас ролю. Не самі лише трансакції фінансової натури побільшують майно Союза, але також патріотизм членів та багато виконаної безплатно праці для Союза акумулює членам четвертий міліон долярів. В. У. Н. Союзі, від предсідника, обох секретарів, касієра і редакторів почавши, а скінчивши на відділових урядниках найменьшого відділу — всі є малоплатні. Всі незаплаченою працею та змаганням придбати щось для Союза спричинюють його зріст. Якби ми перемінили У. Н. Союз на суто бізнесову орґанізацію, якби наш Союз стратив ту авреолю-сяйво національної твердині на землі Вашинґтона і якби ми крім екзекутиви оплачували кількасот асекураційних аґентів, які не були би в першій мірі громадськими діячами, а лиш аґентами бізнесу, то нам скоро не сталоб міліонів і наші члени опинились би скоро у великих асекураційних компаніях. Ми сильні нині тому, бо ми всі в першій мірі з громадського обовязку робимо Союзову працю.

(Дальше буде).

ТАМ.

Там літо, цвітучі гаї і діброви,
І співи птичок, соловейка в гаю,
Там серце спочине у милій розмові
Зріднею, у рідньому краю.

Там в полю збіже як море хвилює,
А в житах маки зацвили огнями,
Там то вийти в поле аж душу чарує
Ця рідня краса з лісами й гаями.

Там рідная мова і пісня і люди,
І все тобі рідне, аж душу чарує,
Там і жити мило, хоч і лихо буде,
Тому наше серце за рідним сумує.

Дм. Захарчук.

ПІД ВРАЖІННЯМ ОПОВІДАНЬ ОДНОГО З НИХ, ЩО ВИРВАЛИСЯ ВІД БОЛЬШЕВИКІВ.

Перед кількома днями ввійшов до канцелярії Народньої Орґанізації у Львові високий, плечистий мужчина в лахміттях з проханням допомогти йому матеріяльно.

— Я живим вирвався від большевиків, поможіть, я дуже виспажений.

Попросили його сідати, дали закурити і засипали питаннями: хто він, звідки, де бував, що знає і т. д.

Повторив у скороченні те, що ми читали у „Соловках" Юрченка, розказав про голод, про визиск працюючих, про загальне пригноблення.

— А як на Україні? Питаю саме про тих, що були учасниками визвольних змагань.

— І я був членом, каже великий скелет, УГА і УНР. Нас мало лишилось: комуністи винищили в лень. Вони вже нас не бояться та шукають засобів винищити у молодшому поколінні те, що змогли йому передати ті, що їх уже нема між живими. Я залишив по цім боці доню сім-літню і хлопчика пять-літнього. І дріжу за їх долю, бо можуть там на них мститися за мою втечу.

— А як думаєте, що буде там далі? — питаю.

— Від сивобородих до дітей стануть проти них.

— Ви романтик — кажу.

— Не розумію цього слова. Я невчений, а простий робітник.

— Хотів я вам сказати, що робітник і селянин голіруч не стане проти них.

— Навпаки: там 80 процентів здекляррованих противників нинішньої радянської влади. Робітники і селяни чекають не з дня на день, а з години на годину на іскру. Цілий світ здрігнеться від тієї пожежі.

*

Нині, в неділю, ставили низку запитів втікачеви з Великої України робітники Товариства „Воля".

Слова великого, живого скелету робили на зібраних пригнітаюче враження. На салі стало тихо. Облича слухаючих змінялися що хвилини. Слухали з запертим віддихом. Вони дуже затрівожились.

„Прийміть від мене скромну поміч — каже один зі слухачів, в якого повисла вниз голова. Був це робітник С. Грициняк, що вручив йому 5 тих.

„І я пять", сказав з черги Андрієць Гриць.

„Я візьму вас до себе ночувати і також дам пять" — просив робітник Михайло Матвіїв. І численні інші клали робітничу лепту на стіл для цього нещасного.

Сумно дякував утікач: Спасибіг вам, перешлю на хліб дітям. — („Діло").

А. Добрянський.

Лічнича місцевість.

— Чи підсоння в цій лічничій місцевости добре для ревматизму? — питається новий гість.

— О, якби ні! — відповів місцевий чоловік. — Яж набрався тут ревматизму!

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(95)

Потім Тарзан наказав повітроплавови триматися ближче фльоти Джа, пливучи в напрямку до міста піратів. Коли місто було недалеко, але ще не бачене моряками, повітроплав подався вперед, облетів кругом нього й вернувся назад до фльоти. Тут Тарзан закликав на повітроплав команданта фльоти Джа та кількох капітанів і з ними разом виробив плян ратування короля Давида. Вся фльота й повітроплав наблизилися до міста піратів.

Тут Тарзан наказав привести до нього піратів, які були замкнені в арешті. Тарзан підвів їх до бомб і пояснив їх значіння і силу. Бачите, досить дзох таких бомб, щоби ваше місто розлетілося без сліду. Зброя мого корабля може за кілька хвилин перебити всіх вас, піратів. Ви бачили, що сюди наближається фльота короля Пелюсідару. Тепер усе ваше місто, жінки, діти й мужчини знаходяться на нашій ласці. Я хочу, щоб один з вас сказав їм усім правду про це".

Один з піратів заявив: „Я готовий подати їм цю вістку. Я не хочу загибелі нашого міста й людей. Але як я дістануся туди?" На це Тарзан відповів: „Дуже добре! Я тебе доставлю туди лекше й скорше, ніж ти сподіваєшся. Але скажи правду свому ватажкови піратів про все. Я ставлю до нього лиш одну вимогу: щоб він доставив на корабель Пелюсідарців їх короля Давида. Тепер я надіну тобі на плечі отсей легкопад".

Тарзан пречепив до спини пірата легкопад. Пірат був трохи переляканий несподіваним летом на землю, але не було що робити. Треба було коритися, щоб самому не загинути й не погубити інших. Тарзан пояснив йому, щоби він смикнув з силою за кільце легкопаду, коли буде падати на землю. Схвильованого пірата підвели до дверей. Тут Ґрідлі ще раз нагадав: „Гляди, не забудь смикнути за кільце вчасно, бо інакше й кісток не позбираєш!" Пірат зник за дверима.